

Több ész, kevesebb indulat

VISSZHANG - LXV. évfolyam, 13. szám, 2021. április 1.

Matolcsy György, a Magyar Nemzeti Bank (MNB) elnöke nemrégiben az ész sikerekre hívta fel a magyar döntéshozók figyelmét: „Miért is ne ismerhetnénk fel azt, hogy az észtek mintegy 2,5-szer jobbak voltak nálunk a 2020 előtti évtizedben? Miért is ne keressünk ezért a módját annak, hogy miképpen követhetnénk az ész mintát? A 2009 utáni és 2020 előtti évtizedben Észtország az EU-átlag 64,6 százalékaról közel 84 százalékra zárkózott fel, ezzel közel 20 százalékponttal közeledett a fejlett európai országok szintjéhez. Csak Litvánia volt még náluk is sikeresebb, ők 56,9 százalékról jöttek fel szintén 84 százalék közelébe, így mintegy 27 százalékpontot hoztak be korábbi lemaradásukból. (...) A hatodik helyen áll e rangsorban Magyarország, majd Csehország, mindketten 10 százalék alatti felzárkózási teljesítménnyel.” (www.novekedes.hu)

Bő egy évvel ezelőtt én is a nemzetközi összehasonlítás fontosságát hangsúlyoztam az *ÉS*-ben, Kolozsi Pál és Lehmann Kristóf írására (*Lássunk tisztán!*, *ÉS*, Agora, 2020/3., jan. 17.) válaszolva. Az adatok természetesen akkor is kiemelkedő ész sikert mutattak: „A közép-európai volt tervgazdaságok lényegében hasonló történelmi adottságokkal indultak, és ugyanebben a globális gazdasági környezetben működtek. A teljesítményük mégis jelentősen eltér. Nézzük meg, hogyan alakult az egy főre jutó GDP ezekben az országokban, ha a 28 EU-tagország összesített adatát 100-nak vesszük. 2000-ben még a harmadikok voltunk (52,4 százalékkal), a csehek és a szlovénok mögött. 2006-ban és 2010-ben már csak a lengyeleket előztük meg, 2010 után viszont 3 évben is elének kerültek a lengyelek, majd 2018-ban 0,4 százalékponttal ismét a magyar adat lett magasabb. Az ész adatok még szembetűnőbben mutatják, hogy mekkora változást lehetett elérni közel két évtized alatt: az ész egy főre jutó GDP jócskán elmaradt a magyartól 2000-ben (41,5 százalék), de 2006 óta egyetlen év kivételével egyre jobban elének kerültek, 2018-ban már 10,9 százalékponttal. 2010 óta a vizsgált 6 ország közül az észtek növelték a legnagyobb mértékben az egy főre jutó GDP-t, pontosan 25 százalékkal.” (*Lássunk többet!*, *ÉS*, Agora, 2020/5., jan. 31.)

„»Több szem többet lát« - valóban, de csak akkor, ha mindenki hajlandó levenni magáról az ideológiai szemellenzőt, és kész az olyan eredményeket is elismerni, amelyek esetleg nem hozzá kötődnek, vagy az általa helyesnek vélt receptektől eltérő intézkedésekből adódnak” - ezzel zárta a hozzászólásomra adott válaszát az MNB főosztályvezetője és igazgatója. (*„Szemellenző nélkül”*, *ÉS*, Visszhang, 2020/8., febr. 21.) Ezért először az ideológiai szemellenzőt kerestem, hogy levehessem, amikor válaszolok. Bár sokáig kerestem, nem találtam. Ezután az önéletrajzomat tanulmányoztam, de abban sem olvastam olyan adatot, amely arra utalt volna, hogy bármilyen gazdaságpolitikai receptet hozzám lehetne kötni: soha nem adtam ilyen tanácsokat, döntéseket pedig végképp nem hozhattam, hiszen nem volt olyan pozícióm. A keresés közben megérkezett Magyarországra is a járvány, ami olyan erővel forgatta fel a korábbi életünket, hogy látszólag végleg elsodorta az izgalmas vita negyedik körét.

Matolcsy György friss írása viszont azt jelzi, hogy nem lehet ezeket a vitákat megspórolni. Egyúttal azt is, hogy *több ész* - és cseh, lengyel, lett, litván, szlovák és román - adat higgadt összehasonlító elemzése és *kevesebb indulat* szükséges ahhoz, hogy érdemi és hasznos szakmai vitákat folytassunk a magyar gazdaság teljesítményéről, a választott gazdaságpolitikai irány és eszközök hatásosságáról és a társadalmi hatásokról. Az MNB elnöke nyilván a belső műhelymunka első eredményeit osztotta meg fent idézett írásában. Érdeklődve várom a további eredményeket, érveket és ellenérveket, részben az MNB munkatársaitól, részben más műhelyekben dolgozó elemzőktől.

